

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

HERNOMEN DIALOOG

Toneelspel in vier bedrijven

1880

door

GASTON VAN DER GUCHT

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1990

(N° 1874)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste 8 tekstboekjes bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan:

S.A.B.A.M.
Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Na aankoop van het verplicht aantal boekjes krijgt men van de uitgever een aankoopbewijs. Dit bewijs moet samen met een aanvraagkaart waarop plaats en datum(s) van opvoering werden ingevuld, minstens veertien dagen voor de opvoering(en) naar S.A.B.A.M. worden gestuurd.

Men is volgens de Auteurswet strafbaar als men gebruik maakt van gekregen, gehuurde, geleende of gecopieerde boekjes.

Wanneer men niet voldoet aan de hier opgesomde voorwaarden, worden de geldende auteursrechten met 100% verhoogd.

Voor Nederland wende men zich tot:

I.B.V.A. "Holland"
Postbus 363
1800 AJ Alkmaar.

'Hernomen dialoog' werd door het Koninklijk Nationaal Toneelverbond van België bekroond met de prijs voor de beste creatie van Vlaams werk in het speeljaar 1956-1957.

Herwerkte versie 1990.

Wettelijk Depot D/1990/220/70
ISBN 90-385-0067-X

© 1990 Toneelfonds J. Janssens/Gaston van der Gucht

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

DRAMATIS PERSONAE

HENRI, priester - arbeider

JEAN ,priester - arbeider

ABBE RAPHAEL

MONSEIGNEUR

MAURAS

SCHUMACHER

JULIENNE

Een rechercheur

* * *

Een kamer in een huurkaserne van Chardonne, een voorstad van Parijs, het laatste eiland van toevlucht voor ontwortelden na de oorlog veertig vijfenveertig. Het decor is zeer sober. Links een deur die naar de keuken leidt, rechts een kleine trap die opklimt naar de slaapkamers, waarvan er één als huiskapel dienst doet. Vooraan rechts een deur naar de gang. Langs daar komen de bezoekers binnen en gaan ze ook weer buiten. De muren zijn zo goed als naakt. Er hangt een kruisbeeld aan de wand. Verder wijst er niets op de aanwezigheid van twee priesters.

Eerste Bedrijf

18 uur op een werkdag. Bij het halen van het doek is de kamer leeg. Dan bel. Er is een korte stilte. Niemand verschijnt. Men hoort alleen het gerucht van snel verplaatste kommen op een vuur, blijkbaar iemand die vlug iets van de plaat wegneemt om te gaan openen. Weer bel, zenuwachtig.

Julienne. -(jonge vrouw op. Ze loopt vlug de kamer door terwijl ze de handen afdroogt. Ze heeft een hoofddoek om het haar geknoopt net als vele vrouwen die het huishouden beredderen.) Jajaja, ik kom al. (Opent) Kom binnen, meneer.

Raphaël. -(schuchter) Is het hier dat...?

Julienne. -Ja. (Begint de tafel af te ruimen) Kom toch binnen en ga zitten.

Raphaël. -(Kijkt haar verwonderd aan) U bedoelt ... ?

Julienne. -Dat het hier is dat Henri woont, maar niet. (Kijkt hem aan) U komt toch voor hem ?

Raphaël. -Ja.

Julienne. -Je zal... vind je het goed dat ik jij en jou tegen je zeg ?

Raphaël. -Ja.

Julienne. -Wij doen het hier allemaal...

Raphaël. -Dat geloof ik wel.

Julienne. -Je zal nog even moeten wachten, hij werkt tot zes uur.

Raphaël. -Dat weet ik, maar het is toch al zes uur.

Julienne. -O, is het al zo laat ?

Raphaël. -Ja.

Julienne. -Och het is nooit zes uur als hij thuiskomt, soms is het zeven of acht. Jean is stipter, die heeft nooit meer dan een kwartier nodig om hier te zijn, maar Henri, voor hem moet ik soms driemaal het eten opwarmen.

Raphaël. -Komen ze allemaal tot hem om...?

Julienne. -Ja, meestal om wat te vragen.

Raphaël. -Daar kom ik ook voor.

Julienne. -(Gewoon, zonder nieuwsgierigheid) Heb je geen werk ?

Raphaël. -Ja, dat wel....

Julienne. -(niet geprikkeld) O je hoeft het mij niet te vertellen als het je hindert. Maar bij ons gaat alles hier zo gewoon. Je verliest er je manieren bij. Je komt wellicht niet uit Chardonne ?

Raphaël. -Neen, mijn vader was....

Julienne. -Doet er niet toe, excuseer mij, het heeft geen belang.

Raf. -Neen, eigenlijk niet.

(Stilte. Raf bekijkt nieuwsgierig de kamer en haalt sigaretten uit zijn zak. Ze bekijkt hem even.)

Raf. -Mag ik roken ?

Julienne. -Ja.

Raf. -Ik dacht.... omdat je zo naar mijn handen keek. Rookt u ?

Julienne. -Graag.

(Hij presenteert haar een sigaret en slaat tweemaal vruchteloos vuur. Kalm neemt ze hem de aansteker uit de hand en slaat vuur) Asjeblieft.

Raf. -Dank je.

Julienne. -Ja, ik keek naar je handen. Je bent zenuwachtig. Zit de politie achter je aan ?

Raf. -(glimlacht) Neen. (Ernstig) Het is alleen maar ongewoon.

Julienne. -Henri zal je helpen. Als hij kan natuurlijk... hij is God de Vader niet.

Raf. -Staat hij alleen voor zijn taak ?

Julienne. -Jean is er ook. (aarzelt even) maar hij is praktisch inactief. Jean is moe.

Raf. -Gek... jij... jou... Henri... Jean (hij kijkt haar glimlachend aan) Hoe heet jij ?

Julienne. -Julienne.

Raf. -Help je Henri ?

Julienne. -Ja. Iemand moet het toch doen: koken, kuisen, wassen...

Raf. -Ben je hier al lang ?

Julienne. -(houdt even op, alsof ze zich thans voor het eerst afvraagt hoelang ze hier al is)

Ik weet het niet meer. Laat mij eens nadenken. O ja, dat moet nu iets meer dan twee jaar zijn. Hoe snel gaat zoiets voorbij! Twee jaar, haast niet te geloven. Ik zie mij hier nog toekomen, gelijk met Jean. Henri was hier toen al. Er is zoveel gebeurd in die tijd dat men zich de moeite niet meer geeft uit te rekenen hoelang men hier werkt. Ja, nu ik erover nadenk. Hoe heb ik ooit durven denken dat ik twee jaar op deze vergeten kamers van Chardonne zou werken ?

Raf. -Twee jaar ? Ik heb ook twee jaar gewerkt.

Julienne. -En zijn zo ook als een wind voorbijgewaaid ?

Raf. -Neen, ze hebben lang geduurd. (stilte)

Julienne.-Ik hoor iemand de trap opkomen.Dat zal Jean zijn.
Misschien kunt u wel bij Jean terecht.

Raf. Raf. -Ze hadden mij van Henri gesproken.

Julienne.-Ja,dat begrijp ik.

Jean. -(komt zichtbaar vermoeid binnen.Hij rookt en neemt zijn sigaret niet uit de mond als hij Raf bekijkt. Hij aarzelt even,weet niet goed of hij even zal blijven praten of meteen doorlopen.)

Goede avond.

Raf. -Goede avond.

Jean. -Wacht u op iemand ?

Raf. -Ik wilde Henri even spreken.

Jean. -O,ja (bemekt dat Raf is rechtgestaan)Gaat u toch zitten.

Raf. -(doet het) Dank u.

Jean. -Als u moest blijven staan tot Henri komt zou dat wel eens kunnen tegenvallen.(Tot Julienne die uit de keuken terugkeert) Goede avond Julienne.

Julienne.-Goede avond.

Jean. -Is Mauras hier geweest ?

Julienne.-Neen.

Jean. -Dan komt hij nog wel.

Julienne.-Is er wat bijzonders ?

Jean. -Hij wil de staking toch doordrijven.Maar eerst zoekt hij Henri voor het plan te winnen.

Julienne.-Waarom ?

Jean. -Henri heeft veel invloed.Ze kijken naar hem op als naar een patriarch.Zij verwachten haast van hem dat hij dit volk uit de woestijn van Chardonne zal wegleiden,maar Henri weet wellicht ook de weg naar het beloofde land niet meer.Alleen Mauras spreekt nog van het paradijs.Nu wil hij Henri inschakelen in de syndikale actie.Denk je dat hij het zal doen ?

Julienne.-Ik weet het niet.

Jean. -(wendt zich plots tot Raphaël) Ik heb de indruk dat wij elkaar reeds eerder ontmoet hebben,maar waar weet ik niet meer.In ieder geval niet in Chardonne.

Raf. -Ik kom uit Narcy.

Jean. -Ken ik.Ik heb daar een vriend gehad.Narcy ! Is de bistro van de oude Patou nog altijd op de hoek van de kathedraal ?

Raf. -Ik ben er al twee jaar weg en ik moet eerlijk bekennen dat ik zelden in een bistro kwam.

- Jean -Wij dronken er vaak koffie.Die was er zeer goed.
Ja,Narcy...een aangenamer nest dan Chardonne.
- Raf. -Ja.
- Jean. -In elk geval weet jij tenminste waar je vandaan komt.Misschien kijk je daar verbaasd van op maar er komt hier tegenwoordig zoveel schorem over de vloer dat zich de naam van de stad waar het vandaan komt niet meer kan herinneren dat je er gewoon kapot van gaat.
- Julienne.- (kijkt hem -om zijn plotse uitval -verwonderd aan.Hij wil haar blik ontwijken en trekt zijn jas uit.)
Is er iets Jean ?
- Jean. -(zwijgt)
- Raf. -(Onwennig) Misschien kan ik beter buiten wachten ?
(Maar ze horen hem niet)
- Jean. -(zoekt tevergeefs naar een sigaret)
- Raf. -Wilt u een sigaret hebben ?
- Jean. -O !(bekijkt hem weer) Ja,dank u.(neemt werktuigelijk de sigaret en rookt)
- Julienne.- (aandringend) Jean ?
- Jean. -Ik heb die hond van een Schumacher van voor mijn voeten geschopt.Kon ik iets beter doen misschien ?
- Julienne.-Jean !
- Jean. -Ze hebben hem uit de zoveelste huurkaserne weggejaagd en nu zwerft hij met zijn troep langs de straat.Nu herinnert hij zich almeteens weer dat wij er zijn en staat hij met zijn handen open als een schooier tot wij die hebben volgestopt.Dan zal hij opnieuw de strop gereed maken waardoor wij ons hoofd kunnen steken om ons te laten wurgen. Ik duw nog liever mijn hand in het vuur dan die kerel nog verder te sleuren.
- Julienne.-En zijn vrouw en zijn kinderen dan ?
- Jean. -Kan ik het helpen ?Dat hij werkt !
- Julienne.-Nu ben' gèj onrechtvaardig Jean.Je weet toch zelf dat hij illegaal in Chardonne verblijft.Je weet hoe moeilijk het voor onze mensen al is om regelmatig werk te vinden.En als de politie dan nog dagelijks achter je aanzit,dan gaat het waarschijnlijk helemaal niet meer.
- Jean. -Er zijn er zoveel die van naam veranderd zijn en aan papieren geraakt.
- Julienne.-Wie zegt je dat hij ook niet van naam veranderd is? Geloof jij nu werkelijk één ogenblik dat hij Schmacher heet ?Ik niet.Ik heb het nooit geloofd.
- Jean. -Wat kan het mij schelen !Voor mijn part mag hij heten zoals hij wil.Voor mij is het een ploert.

Julienne.-Het is een mens, vergeet dat niet.

Jean. -Nee, dat vergeet ik niet. Dat hoef je mij niet te zeggen !Als ik niet in het hopeloze geloofd had was ik nooit hierheen gekomen. Maar die man gaat over de grens. Ik heb hem gezegd dat, als hij nog één voet in deze kamer zet, dat ik hem eruit gooi.

Schumacher.- (staat op dat ogenblik in de kamer. Stilte. Ze kijken elkaar lang aan.) En toch heb ik het gewaagd hierheen te komen.

Jean. -Denk je dat ik mijn bedreiging niet ten uitvoer zal brengen ?

Schum. -Dat kan je doen. Je bent zoveel krachtiger dan ik. De laatste jaren heb ik niet zoveel te vreten gehad als jij en ... ik ben er zo vaak uitgegoid. Zelfs hebben ze mij geslagen tot mijn hoofd één klomp bloedend vlees was. Als het voor mezelf was dat ik bedelen moest, dan.... dat mag je dan wel weten... dan zou ik geen woord aan iemand verspillen, maar ik kom voor de anderen die buiten in de straat in de regen staan te verkillen.

Jean. -Waarom ga je dan niet naar liefdadige instellingen, in Gods naam, dat je uit mijn ogen zijt. Of trek naar de politie.

Schum. -Je weet maar al te goed dat ik dat niet kan. Maar als je mij voorgoed weg wil hebben dan weet je toch ook dat verlichte deurgat in in de nacht met daarboven die waarschuwendende letters: politie. Die mensen hebben snelle wagens. Zij hebben niet veel tijd nodig om mij en mijn gezin over de grens te schoppen waar aasgieren zitten te wachten om ons terug in helse kampen te stoppen tot wij allemaal kreperen.

Jean. -Ga weg Schumacher, ga in 's hemelsnaam weg. Je moet niet denken dat je mij nog kunt vertederen. Mij hoef je geen emmers miserie over de kop te gieten. Niet meer. Zo dikwijls heb je dat al gedaan en telkens opnieuw werd ik vertederd. Maar nu niet meer. Ik zal niet meer naar u luisteren.

Schum. -Ik kom ook niet voor jou.

Jean. -Je zult Henri met rust laten ! Je zult hem niet aandoen wat je mij hebt aangedaan ! Je zult hem niet ontwortelen zoals je dat met mij deed.

Schum. -Zal ik je eens wat zeggen, eerwaarde heer Jean Perrier ? Deze taak is te zwaar voor jou. Je bent een te lichte boot voor de oceaan van Chardonne. Je moet zo vlug mogelijk een haven opzoeken en langs de kade meren. Je zal misschien een tijdje in de dokken moeten liggen.

Jean. -Dit is gemeen.

Schum. -Je zult erover nadenken. Ook al gooi je mij nu aan de deur, je zult over deze woorden nadenken. Mensen als ik zijn te zwaar voor jou.

- Jean. -Mensen als jij? Ben je wel een mens ? Gewoon een vat lafheid, valsheid en bedrog.
- Schum. -Enzovoort, enzovoort !
- Jean. -Je komt hier om medelijden af te smeken. Wij moeten weer een hok voor jou vinden en je stinkt alweer naar cognac.
- Schum. -Daar kon ik niet van uit. Ik had een paar zaken af te handelen die niet op straat konden gebeuren.
- Jean. -Jij hebt mij bestolen schumacher of hoe je om de verdomme ook heet....
- Schum. -Ik ?
- Jean. -Of dacht je soms dat ik niet wist dat je nooit wat hebt afgegeven bij mensen waar ik je naartoe zond omdat ze het nodig hadden ?
Dacht je soms dat ik niet wist dat je het geld dat ik je gegeven heb voor je vrouw, opgezopen hebt en verbrast aan zaken die ik niet noemen wil omdat ze niet passen in de mond van een priester. En ik wil je waarschuwen, als mij nog eenmaal gezegd wordt dat je je vrouw en je kinderen met je soldatenriem afgeranseld hebt, dan... ofwel kom ik regelrecht naar je toe en ik sla je bont en blauw met dezelfde riem, ofwel... ja, dan ga ik naar de politie en laat je over de grens zetten.
- Schum. -Je wordt melodramatisch.
- Jean. -Hou je mond, verdomde lafaard. Nu kom je hier staan smeken voor je vrouw en je kinderen maar die gebruik je slechts om ons goedkoop sentiment op te ^ekken, zodat wij je handen volstoppen voor hen, maar jij vreet het op.
- Schm. -Ik ben niet gekomen om jou wat te vragen, ik kom voor Henri, dat heb ik al gezegd.
- Jean. -En ik heb je geantwoord: laat Henri met rust. Hij heeft andere illegalen, dat weet je. Je zou met hen kunnen doen zoals je met Meyer gedaan hebt. Of zal je onkennen dat JIJ de schurk zijt die die smerige naamloze brief naar politie hebt gestuurd om hem over de grens te zetten? Alleen omdat Meyer gezien had dat je hem bedroog.
- Schum. -Dat heb ik niet gedaan ! Verdomme, dat kan je niet bewijzen !
- Jean. -Nee, dat kan ik niet bewijzen. Maar ik weet maar al te goed dat jij de ploert bent die ertoe in staat is. Jij, Schumacher, die zo goed dat licht kent boven de politiedeur in de nacht.

- Schum. -Het zal je misschien gek in de oren klinken als ik je vertel dat ik daar dikwijls heb staan naar kijken, zoals een ander kijkt naar het licht boven de deur van een bar. Dan heb ik vaak de triestige bekoring gehad om mij te gaan aangeven. Ik had een onopgeloste moord uit de kranten met alle détails van buiten geleerd en ik zou de moordenaar zijn. Ik zou geen Schumacher heten maar Joseph Madou of Alexandre Nihoul en dan zouden ze mij opgesloten hebben. Voor altijd zou ik een huis hebben en eten en kleren en rust. Niemand zou mij meer opjagen zodat ik niet meer van de ene schuilplaats naar het andere hol moet vluchten.
- Jean. -Ga weg !
- Schum. -Misschien kan je zoiets niet begrijpen...
- Jean. -Ga weg ! Je beduvelt mij weer. Hier, de deur staat open. Vertrek of wil je dan toch dat ik je buiten schop ?
- Schum. -Je hoeft je niet te vermoeien. Ik ga al...
(Op dat ogenblik staat Henri in de deur. Hij is moe en oud voor zijn leeftijd. De stilte is beklemmend.)
- Henri. -Goede avond. (niemand antwoordt) Is er wat ? Jean ?
Julienne ?
- Schum. -Ik werd zojuist door jouw collega aan de deur gegooid omdat ik wat vragen kwam. Ik zei "gegooid" maar hij sprak van schoppen.
- Jean. -Henri, laat mij het uitleggen...
- Henri. -(Doet met een handgebaar te zwijgen) -En wat heb je te vragen ?
- Schum. -Ik ben vaderlandloos. Reeds twaalf jaar zwerf ik overal rond en aan iedere deur sprak men van schoppen. Ik heb voor mijn leven gevochten als een rat in een riool en niet alleen voor dat van mij want ik heb een vrouw en drie kinderen. Ook zij moeten leven. Jij die Chardonne kent weet welk minimum een mens nodig heeft om te bestaan. Dit land is mij herhaaldelijk verboden. Ik vind geen werk. De enige kamer die ik huur kan ik niet betalen. Mijn vrouw en mijn kinderen wachten nu in de metro. Jean heeft me vroeger geholpen. Nu wil hij niet meer. Ik begrijp dat. U moet ook grenzen hebben, maar stuur mij niet weg. Ik heb een jongetje dat astma-aanvallen krijgt en in deze koude gaat hij buiten weer zo akelig naar adem liggen snakken.
- Jean. -Henri, laat hem vlotten. Straks zal ik je alles uitleggen maar ik verzeker je dat je hem niet helpen moogt.

- Schum. - (na een korte stilte) Ze hebben mij gezegd, als er geen uitkomst voor jou meer is, ga dan naar Henri Blanchet, hij zal je helpen. Maar ik begrijp dat je dat niet kunt. Ik zal maar weggaan. Goede avond.
- Henri. - Heb ik je weggestuurd ?
- Schum. - Je zult het doen.
- Henri. - Ik zal het niet doen. Ik heb mij voorgenomen toen ik hier kwam niemand weg te sturen. Julienne ga met hem mee. Wijs hem die kleine loods achter de kamer van Mauras, daar staan bedden in. Hij kan daar tijdelijk verblijven tot hij wat beters gevonden heeft. Het is er droog en er staat een kleine kachel.
- Julienne. - En het avondeten ?
- Henri. - Wij wachten nog even.
- Julienne. - (Tot Schumacher) - Kom dan. (Slaat een hoofddoek om en trekt een mantel aan)
- Schum. - Zal ik u danken ?
- Henri. - Kom een dezer dagen terug, wij moeten eens praten.
(Schum. en Julienne af)
- Jean. - (Bitter) De schimmel van dit alles is dat ik weer voor de verkeerde lens sta.
- Henri. - Ik kon niet anders handelen Jean. Ik voorzie de tijd dat wij ook met uitgestoken hand zullen staan en bedelen om wat brood of een nachtasyl. En terwijl in andere huizen muziek gespeeld wordt, champagne gedronken en gedanst, zullen wij vechten tegen ratten en luizen in overlichte en overbevolkte huurkasernes als het niet verregert tot een kamp van verschrikking. Dan zullen wij blij zijn als iemand een hand op onze schouder legt.
- Jean. - Wil je mij een les geven ?
- Henri. - Dat ligt niet in mijn bedoeling.
- Jean. - Als ik je het geval Schmacher uitleg...
- Henri. - Willen wij er later over spreken ?
- Jean. - Ja, misschien is het best dat wij eens praten. Ik heb je wat te vertellen.
- Henri. - Daar komt wel gelegenheid voor.
- Jean. - Je bent moe Henri.
- Henri. - Jij ook.
- Jean. - Ja.
- Henri. - Er komen vanavond nog een paar mensen.
- Jean. - Voor de mis ?
- Henri. - Ja.
- Jean. - Dan rest ons weinig tijd om te souperen.

- Henri. -Ik heb geen honger. Ik nam een broodje met worst in de kantine van de fabriek.
- Jean. -Daar had ik geen tijd voor. Wij werken buiten.
(af)
- Henri. -(thans voor het eerst Raf opmerkend) O, pardon.
(moeilijk) Ik veronderstel dat je nogal geschrokken bent... maar ja, als je in de storm vaart krijg je allicht een baar overboord.
- Raf. -Henri Blanchet ?
- Henri. -Ja. (stilte) Ik meen u ook te kennen. Ik heb u zeker vroeger al ontmoet.
- Raf. -Dat zei Jean ook. Hij kon zich alleen niet herinneren waar dat geweest was.
- Henri. -Ik wel.
- Raf. -Werkelijk ?
- Henri. -Abbé Raphaël Dutoit van de Sint Niklaaskerk te Chardonne.
- Raf. -Precies.
- Henri. -Ik stuur af en toe wel eens mensen naar u toe.
- Raf. -Zo, dat wist ik niet.
- Henri. -Ze zeggen niet gemakkelijk ^{vandaan} waar ze/komen.
- Raf. -Nee, dat is juist.
- Henri. -U verzorgde de dinsdagavond-predikaties.
- Raf. -Doe ik nog.
- Henri. -Ja, dat geloof ik. Daar moet je mee doorgaan. Alleen weet ik niet meer hoe het nu vlot, of er nog mensen komen. Het is meer dan een jaar geleden dat ik er zelf geweest ben.
- Raf. -Ik heb u nooit opgemerkt.
- Henri. -Vergeet niet dat ik geen soutane draag.
- Raf. -Ik ben toch ook als een doodgewone burger naar hier gekomen en toch heeft u mij herkend.
- Henri. -Ja.
- Raf. -Ik heb veel over u gehoord. Ik wilde met je praten.
- Henri. -Zo ?
- Raf. -Wilt u een sigaret ?
- Henri. -Ekskuseer, ik ben gewoon ze zelf te rollen. Als je dat gewoon bent heb je ze liever zo. Het neemt ook de zenuwachtigheid weg. Je moet een ogenblik rustig zijn anders lukt het je nooit de tabak tot een zuiltje te draaien zonder het papier te beschadigen.
- Raf. -Ik ken geen ogenblikken van rust.
- Henri. -Er is een tekst van Augustinus die ik mij meen te herinneren en die zegt dat wij alleen in God rust zullen vinden.

- Raf. -Jij moet toch rust hebben, jij die zo helemaal in je werk opgaat.
- Henri. -Een taak als de onze is te zwaar voor een mens. Als God niet tijdig wat last van onze schouders wegneemt dan bezwijken wij en worden als ontwortelde bomen meege-sleurd door het driftige water van de losgebroken stroom.
- Raf. -Weet je wat ik hier kom doen ?
- Henri. -Neen. Ik heb het mij al afgevraagd. Hebben je oversten u naar hier gestuurd ?
- Raf. -Waarom vraag je dat ? Denk je dat ik hier kwam om je gangen na te gaan ?
- Henri. -Het lag niet in mijn bedoeling dat te veronderstellen.
- Raf. -Waarom spreek je dan zo ?
- Henri. -De mensen uit de huurkasernes behoren tot jouw parochie
- Raf. -Tussen de parochie en deze mensen staat een muur. De lui hier beseffen niet dat er ginds mensen wachten om naar hen toe te komen. Neen, hier is het jouw parochie.
- Henri. -Wij hebben geen parochie.
- Raf. -Misschien heb je dat liever zo. Voor u hebben wij de gemakkelijkste kant gekozen.
- Henri. -Dat is niet zo.
- Raf. -Neen ?
- Henri. -Meen je zelf wat je daar zegt ?
- Raf. -Ik weet het niet.
- Henri. -Waarom zeg je het dan ?
- Raf. -Ik had mij dit werk zo anders voorgesteld. Ik had er mij zoveel van voorgesteld en...er is zo weinig van terecht gekomen. Ik heb haast niets uitgevoerd, veelal door onwil van oudere collega's en superieuren.
- Henri. -Wat jij onwil noemt berust heel vaak op veel jaren ervaring. Ook die mensen zijn geweest zoals jij nu en misschien willen ze u de desillusies besparen die zij opgelopen hebben.
- Raf. -Wat geeft het mij dat ik vertrap^t word en desillusies oploop ? Als ik maar een tastbaar resultaat kan bereiken. En dat moet jij hier toch hebben: tastbare, zichtbare resultaten.
- Henri. -Als je van resultaten spreekt ga dan eens naast de arbeider staan die met hamer en beitel een betonnen bunker moet afbreken. Kijk dan welk resultaat die man na een dag, na een week, na een maand bereikt heeft. Niet een tiende hiervan hebben wij hier bereikt. Neen, wij priester-arbeiders zoeken geen tastbare resultaten, wij zijn slechts de aanknopingspunten die hier werken tot wij Chardonne terug aan de parochie van Sint-Martin en meteen aan de kerk van Rome hebben verbonden.

- Raf. -Ik was eigenlijk gekomen...tja,ik weet niet goed meer of ik het nog zeggen zal....
- Henri. -Je kan vrijuit spreken.
- Raf. -Ik had zoveel van u gehoord,van uw werk,van uw inzet die zo humaan is dat ik dacht....ook hier te komen werken,mijn apostolaat hier te leggen....
- Henri. -Mag ik je een raad geven ?
- Raf. -Daar ben ik voor gekomen.
- Henri. -Ga terug naar Sint-Martin,me n heeft u daar nodig.Ik weet zeker dat men u daar nodig heeft.
- Raf. -Meent u dat ik niet opgewassen zal zijn voor een taak als de uwe ?
- Henri. -Ja dat meen ik.Voor u kon het wel eens te zwaar zijn.
- Raf. -U meent....
- Henri. -Dat het voor u wel eens te zwaar kon zijn.(stilte, wandelt de kamer rond en dan heel stil tot Raf)
Dat het wel eens te zwaar kon zijn...voor een mens.

1880 Doek.

Tweede Bedrijf

Zelfde kamer, enkele uren later. Bij het halen van het doek hoort men heel miniem het geprevel van misgebeden. De kamer is schemerduister. Er valt licht uit de deur rechts. Bel. Julienne komt uit het lichtend deurgat, ontsteekt het licht in de kamer en ontsluit de deur.

Schum. -(op) Goede avond.

Julienne.-Ben je daar terug? Was het niet goed in de loods? Heeft iemand je daar weggejaagd?

Schum. -Neen, het is er goed. Mijn vrouw en mijn kinderen zijn er.

Julienne.-Wat wil je nog meer?

Schum. -Ik wou Henri nog even zien.

Julienne.-Dat kan nu niet.

Schum. -Neen?

Julienne.-Weet je wat Henri voor iemand is?

Schum. -Voor de wereld zal hij wel een dwaas zijn.

Julienne.-Misschien.

Schum. -Wat is hij dan wel?

Julienne.-Henri is priester-arbeider. Ken je dat?

Schum. -Ja.

Julienne.-Hoezo?

Schum. -Jean is dat ook.

Julienne.-Ja.

Schum. -Hij heeft mij dat destijds verteld.

Julienne.-Kun je dat begrijpen?

Schum. -Ja. Ik ben katholiek. Ik ken meer van het geloof dan de meeste mensen van Chardonne. Ik kom uit de Elzas. Daar zijn de mensen katholiek.

Julienne.-Henri draagt de mis op. Ik was er en zou graag teruggaan. Misschien kun je ook even....?

Schum. -Nu niet. Later misschien.

Julienne.-Wacht dan op hem in deze kamer.

Schum. -Dat zal ik doen.

Julienne.-Als ik je vragen mag... Henri heeft zoveel om het hoofd en hij is zo moe. Als je zaak nog kan wachten tot morgen, laat hem dan voor vandaag met rust. Morgen komt er weer een lange dag voor hem.

Schum. -Ik had hem graag nu nog even gesproken. Hij heeft mij gevraagd terug te komen om wat te praten en ik beloof je dat ik niet langer dan vijf minuten bij hem zal blijven.